

zbornice ni zdelo primerno, zavrnuti te napade obrnjene pod varstvom imunitete zoper neoporečene visokostojee ude domačega sodnijskega stanu, ali pa vsaj dvombo izreči o resničnosti očitanj; še več celó kot verjetno kazal jih je z izjavo, da so mu dala povod, takoj vpe-ljati preiskave in da bo skrbel za pomoč, ako bi bila očitanja vtemeljena.

Podpisani tedaj stavijo do gospodja vodje pravosodnega ministerstva vprašanje:

Jeli je njegova prevzvišenost dotična vprašanja uže preiskal in zadostno dognal preiskavo, in ako to, jeli se je pokazalo, da so očitanja in sumičenja izrečena po gospodu poslancu Mihi Vošnjaku v 32. seji te visoke zbornice vtemeljena?

In ako niso, kako hoče gospod minister težko žaljenem uradnikom svojega področja preskrbeti zadostenja.

Interpelacijo podpisalo je razun Foreggerja še devetnajst poslancev „nemškega kluba“, na pr. Heilsberg, Steinwender, Hock, Reicher, Ausserer, Weitlof, Kraus, Derschatta, Pernerstorfer, Bendel, Fuss itd.

Konečno naznanil je predsednik Smolka seje od-sekov in pa prihodnjo sejo, napovedano na dan 7. maja.

Govor gosp. poslanca Kluna

o ženitvanjskih oglasnicah v 61. seji državnega zbora dne 5. maja.

Visoka zbornica! Pred nami ležeči predlog peticijskega odseka, kateri visoki zbornici priporoča o prošnji okrajnega zastopa v Winterbergu na Českem zarad omejitve dovoljenja ženitve na dnevni red prestopiti, me napolnuje zarad pridejanega podpiranja s posebno zadovoljnostjo (veselost na desnici), ker s sprejetjem tega predloga je odločno razsojeno, da ta reč ne gre odločevati državnemu zboru, ampak ta pravica gré le dežel-nim zborom. Zarad tega opuščam tudi kak dotični pred-log staviti, vendar si ne morem kaj, da bi v tej zadevi, ki je za ljudstvo tolike važnosti, visoki vladi pri sedanji priliki ne priporočal nekaterih toček v prav resen pre-vdarek.

Bil je čas, ko je visoka zbornica in vlada o tej pravici vse drugače sodila. Leta 1863. namreč je bil sprejet od zbornice poslancev načrt postave, zadevajoč odpravo političnih ženitovanjskih oglasnic, katere so bile od l. 1850. do l. 1863. v navadi tudi v tistih deželah, v katerih postavno niso bile opravičene, kateri je bil pa od gospôske zbornice zarad pomislika kompetence zavržen, ker reč je delo deželnega postavodajalstva.

Temu l. 1863. izrečenemu načelu se toraj s sprejetjem današnjega predloga pritrjuje tudi od te visoke zbornice ter bode vsaki dvom kompetence s tem odstranjen, da se ta zadeva deželnim zborom izročuje. Visoka vlada bila je uže enkrat tega mnenja; ker je l. 1868. postavni načrt, tikajoč se odstranjenja ženitvenega dovoljenja, predložila ne več državnemu zboru, ampak deželnim zborom ter je bil od večine teh tudi sprejet. Slabi nasledki tega odstranjenja nastopili so pa tako kmalu in tako očitno, da se je uže takoj v naslednjih letih čutilo vedno bolj razširjajoče se gibanje po vseh deželah, kjer je bilo odstranjeno politično ženitovanjsko dovoljenje, da so se toraj v raznih deželnih zborih stavi-li dotični predlogi ter so bili od nekaterih deželnih zborov tudi sprejeti primerni postavni načrti. Od kranj-skega deželnega zbora je bila sprejeta taka postava uže l. 1871., a žalibog, ni bila potrjena.

Leta 1880. je bil vnovič dotični predlog stavljen, a od tedanje večine deželnega zbora. Leta 1883. bil je

tak predlog ponovljen in pri obravnavi tega deželnemu odboru naročeno, da naj se obrne do visoke vlade s vprašanjem, ali se predloženi načrt postave sme nade-jati pritrjenja, ali pa so in kake spremembe pri tem potrebne.

Z enakim vprašanjem obrnil se je l. 1883. deželni odbor solnograški na visoko vlado, katera je na oboje vprašanje skoraj da z enakim odlokom odgovorila, s katerim pa ni bil zadovoljen niti deželni zastop solno-graški, niti kranjski.

(Dalje prihodnjič)

Naši dopisi.

Iz Dubice v Bosni 28. apr. (Konec.) — Ko bi za-mogli naši Bosanci v Hrvatsko vsaj toliko sena prodati, kolikor ga sami potrebujejo, morajo skor vsako pomlad seno v Hrvatski drago kupovati, en cent stare vage do-stikrat še čez dva forinta na debelo; letos pa se je seno v Dubici na drobno kar po enaki ceni prodajalo, kakor koruza, po 6—7 krajcarjev oka, to je, 2 $\frac{1}{4}$ funta. Drugi razlog, da nimajo tukaj dosti krme, je ta, da je-seni nikdo ne misli na druge stvari, kakor edino na seno; koruzni klipovi (šterži) se oberó jeseni, na ko-ruzovino ne misli se nič, da bi se spravila; čede lazijo po polji kar za obirači in hrustajo zelene vrhove, doljne debleje stable pa puščajo, da jih pozimi poiščejo in po-zobljejo. Neki slovenski naselnik pravil mi je, da je vlansko jesen za 50 krajc. dobil od enega Bosanca 4 dobra kola lepe kuruzovine, katera ga je letos iz ne-sreče in pomanjkanja rešila. Tudi za slamo se redko kdo meni, da bi jo spravil za krmo; edino ovsenico še nekateri nekoliko čislajo, druge pa prav nič. Pravilo se mi je, da je neki turčin imel velik stog slame še precej v zimo; enkrat pa jo zapali sam, češ, da je ne bo nič potreboval, spomladi se je sicer kesal, ker bil bi jo potreboval, ali lepe denarje za-njo dobil, pa imel je samo nekaj pepela na kupu, bilo je prepozno. To so nekatere žalostne črte o živinoreji naši. katera se ne bode nikakor zboljšala, dokler svet ne bo začel skr-beti za potrebno krmo. Vlada po občinah razpošilja žebce, bike, ovne, mrjasce, da bi se živinoreja v Bosni zboljšala, ali arabski konji, španjske ovce itd. potrebujejo še večo skrb, toraj bolje krmo, od dozday navadnih naših živinskih pasmin (sort), zato vse priza-devanje vladino ne more nič pomagati živinoreji, dokler se ne brigajo posestniki za vsaj potrebno krmo. Ko bi se našla kje pasmina govedja itd., da bi po medvedovo ne jedla po zimi, taka pač bi bila posebno dobra za naše ljudi. — Slive (češplje) suhe bosenske nekday so jako slovele, ter se prodajale en tovor = 225 funtov tukaj v Bosni po 30 gld., pred 4 leti še po 20—25 gld., lansko leto samo po 12 gold., nisem znal vzroka temu, zdaj pa mislim, da je vzrok prav ameriškanska sušilnica, katera drugotne, če tudi slabše slive bolje suši, toraj one rastejo v ceni, bosenske pa — padajo. Pa upam, da bodo bosenske suhe slive zopet prve v trgovini, kakor so poprej bile, samo da jih sušimo v ameriškanski sušilnici. Mislil sem prositi vlado, naj bi jo uvela, ali našel sem moža, kateri ima na 3 mestih sušiti slive, on je pripravljen to novo sušilnico posku-siti, samo da bi jo znal postaviti. Toraj prosim, da na-pišete ime knjižice (nemške), iz katere bi zamogel po-sneti obris in postaviti to sušilnico. *)

*) Najbolje je obrniti se na gospoda grofa H. Attemsa v Lechwaldu pri Gradcu, on rado voljno dá vse podatke v sušnji sadja in ima tudi sušilnice na prodaj. Vred.

Z Dunaja 9. maja. (*Grda spomlad; zbornica poslancev; druge novice.*) Še le danes obrnilo se je vreme nekoliko na boljše, včeraj zjutraj je deževalo, predvčerajšnjim padel je celó sneg, od Semeringa sem pa se pripoveduje, da je tam v četrtek snega padlo za dlan debelo. Življenje dunajsko zato še ni prestopilo v spomladni red, temveč vse spominja še na zimo; zimske suknje še prav dobro služijo, gostilne in kavarne v mestu so polne, ker se zunaj mesta vsak boji velikega blata. Celó vrabci, kosi, štoklje in labudi v mestnem parku kretali so prav klavarno med zelenim grmcem. Danes je uže vse zopet bolje in Dunajčanov kakor ptujcev vrelo bo na tisoče iz mesta ven na vse štiri vetre, ako se okoli opoldanske ure ne ponudi preveč nebeške rose z deloma oblačnega obnebja.

V državnem zboru postalo je sedaj razmeroma mirno. V zadnji seji je bilo še komaj 200 poslancev navzočih, v torek jih bo gotovo uže več, ker za volitev odsekov in za obravnavo predlogov o pogodbi z Ogersko zbrana mora biti vsa parlamentarska vojna, da se nenadoma ne pripeti nesreča.

V torek prične se obravnavo o postavi, zadevajoči odpisavanje zemljiškega davka zaradi vremenskih nezgod, po kateri se ima kmetovalcem v marsikaterem oziru na pomoč, marsikaj vlada ni sprejela, kar so zastopniki ljudstva želeli, ker se je bala denarskih nasledkov, dokler imamo še zmiraj boj zoper državni primankelje. — Za to postavo pride na vrsto ona o zavarovanju delavcev zoper nezgode.

Največji boj vrti se sedaj v odsekih krog vprašanja, jeli naj se predlogi, zadevajoči pogodbo z Ogersko izročé enemu velikemu ali pa 3 manjim odsekom. Mnenje v tem gré zeló na dvoje. Česki in poljski klub nekako bolj cikata na en sam odsek, v Hohenwartovem klubu pa je bilo mnenje razun enega glasú soglasno za tri klube, ker se tako predmeti lože, hitreje in bolj temeljito morejo rešiti. Gotovo je, da zbornica nima strokovnjakov za vse te predmete, poučiti se takoj v vseh tudi ni nikomur mogoče, tedaj se delitev dela vsikakor bolj priporoča.

Danes popoldne bodeta v predmestji v ljudskem shodu Kronawetter in Ausserer govorila zoper socialistično postavu. Po oostrogi govora Kronawetterju navadnega soditi, je skoraj gotovo pričakovati, da se ljudski shod razpusti.

Jutri ima se prometu izročiti in slovesno otvoriti nov Štefanijski most čez Donavski kanal, ki bo vezal Franc Jožefovo nabrežje pri hotelu „Metropole“ in pa Leopoldovo predmestje. Cesarjevič Rudolf obljubil je, da se svečanosti vdeleži osebno. — V vrhovni kamen vdelano bo pisanje obsegajoče zgodovino zgradbe mosta. Most je prav lep, železen, kako pa preteče svečanost, se ne dá presoditi, ker je vreme sila nestanovitno. Ravno sedaj, opoldne je, pooblačilo je vse nebo in po ulicah vidim hoditi ženstvo z razpetimi dežniki.

Iz Ljubljane. — Kako smo Slovenci Nemcem na poti, kaže govor nekega duhovnika Kühnl-a, ki je dne 2. t. m. pri občnem zboru splošnega nemškega šolskega društva („Allgemeiner, deutscher Schulverein“) razkladal politično nalogo tega društva.

Govornik omenja posebno „dveh trdnjav Slovanstva“ in pravi dalje do besede tako-le: „V prvi vrsti oziram se na Slovenstvo. Samo na sebi nepomenljivo zadobi vsled tega nekako pomenljivost, ker je po gotovih visokoletnih namenih za to izbrano, da ima kot „kraško slovanstvo“ biti ena polovica onih kleš, s katerimi se imajo Nemci in Madjari enakomerno stisniti. Mi vidimo tukaj samo krajine, v katere je Nemec svoj čas stopil kot posadka in je moral stopiti.

Nogo je postavil tje kot priborevalec in stoletja, dalje še kot Izhodna Pokrajina (Ostmark) obstaja, stal je na straži, da bi Nemcem pot do severnih bregov jadranskih držal prosto. Hrabro stojé danes še na tej straži naši rojaki na Koroškem, na Kranjskem, v Gradcu in spodnji Štajerski.

Tam ne popustimo ničesar, češ, da je zgubljeno, ker nikakor se nam ne bo ta odlomek Slovanstva, ki poskuša kazati se kot zapah med velikim nemškim narodom in pa medzemeljskim morjem — tudi en dan ne v bran staviti siloviti zgodovinski in geografski potrebi.“

Tukaj je s hvalevredno odkritosrčnostjo povedano, kako imenitno politično nalogo ima spolnovati nemški naš „Schulverein“ in vse, kar je krog njega. — Kar je govornik v prvem svojem stavku trdil o nemštvu pretečih „slovanskih klešah“, tega sam ne veruje, ker zaničljivo Slovence daje pridevek male pomenljivosti, nasproti pa Nemce stavlja na stol velikana.

Kar „Schulverein“ hoče, kar namerava in na kar dela, pa je to, da prosto pot pripravlja velikemu nemškemu narodu do bregov jadranskega morja.

Ker še nismo nikdar čuli, da bi bili Slovenci Nemcem zapreke stavili, ako so hodili ali vozili se s Koroške in Štajerske čez Kranjsko in Primorsko do jadranskega morja, tedaj „pripravljanje poti“ ne more imeti družega pomena, kot narodno in politično po-„nemčevanje“ Slovencev. — To pomenja boj za obstanek Slovencev, pomenja pa tudi obstanek avstrijske države. Zato pa Slovenci kot zvesti Avstrijci pričakujemo, da v boju zoper tak „Schulverein“ ne bomo osamljeni, pričakujemo, da bodo z nami vsi zvesti Avstrijci katere koli narodnosti, upamo, da bode z nami tudi vsaka v resnici avstrijska vlada. Zato nas pa čisto nič ne strašijo tako odkritosrčno izrečene besede inostranskega duhovnika Kühnl-a, ako se mu pridruži tudi nekaj brezdomovinskih naših „šolmaštrov“. Nadejamo se kot dobri Avstrijci, da bo tudi avstrijski naučni minister svojo dolžnost storil nasproti takim „šolmaštrm“. — Toliko pa sploh vidimo, da je melodija nemškega „Schulvereina“ povsod tista, samo da so glasovi prihajajoči z Nemškega mnogo bolj razločni!

— Gosp. poslanec Raič, ki je sedaj v Ljubljani, je bil minuli petek po lastni želji previden s sv. zakramenti. Moči začele so bolniku zeló pojemati, in vsled tega je stanje postalo neugodnejše. — Bog daj, da se vsaj na boljše obrne zdravje občespoštovanega rodoljuba.

— Ponudbena obravnavo. Upravna komisija c. kr. vojaškega inženirskega ravnateljstva v Trstu naznanja, da se bode napravila nova streha na nekaterih oddelkih c. kr. garnizijske bolnice v Ljubljani in pa nov cimper (podstrešina) na južnem oddelku c. kr. oskrbovalnice v Ljubljani. Razpisuje tedaj pismo ponudbeno obravnavo, katera bo 17. maja 1886. ob 10. uri dopoldne v pisarni c. kr. vojaškega inženirskega ravnateljstva v Trstu (ulice Zonta, šte. 5, II. nadstropje).

Natančnejša razjasnila zvedó se pri trgovinski in obrtni zbornici v Ljubljani.

— Vest, ki smo jo po časnikih posneli, da bi utegnil mons. dr. Valussi-a kot prošt goriški, nasledovati čast. kanonik in prof. A. M., ni zanesljiva.

— O zdravji poslanca Greuterja pripovedujejo njegovi Tirolski tovariši, da je, kar zadeva zavednost, govorjenje in sploh duševno zmožnost, okrevaj popolnoma; telesno je še nekoliko oslabiljen, pa ne toliko, da bi se ne sprehajal prosto, ako bi ga protin v nogah ne nad-

legoval. — Poslaniški krogi pričakujejo, da se Greuter v jeseni zopet vrne v državni zbor.

— O poslancu grofu Hohenwartu čujemo, da ga je za čas bivanja v Rimu zadnje Velikonočne praznike sprejel sv. Oče v posebni avdijenci, katera je trajala tri četrt ure. Sv. oče je grofu Hohenwartu prvi naznanil, da je prošt Valussi imenovan za škofa tridentinskega; v pogovoru je sv. Oče jako ljubeznjiv, dobro je podučen o vseh evropskih političnih razmerah, telesno je sicer videti pri razgovoru slaboten starček, kedar pa opravlja duhovniška svoja opravila, ojači se popolnoma tako, da se mu visoka starost nikakor ne pozna.

— Za „Jugoslovanski klub“ zanimajo se posebno slovenski politiki v Ptuju. Kakor so „Slov. Nar.“ brzojavljala, sklenilo je tamošnje društvo „Pozor“ minuli teden enoglasno, da naj slovenski poslanci osnujejo jugoslovanski klub in zapusté klub Hohenwartov.

Po drugem delu sklepa ravnal se je še pred njim štajerski poslanec Gödel, pa do sedaj še nismo čuli, da bi bil s tem korakom koristil kaj slovenskemu narodu ali svojim volilcem. Sicer pa se nam dozdeva, da tudi ta najnovejši klic s Ptuja ne bo predrugačil nasprotnega prepričanja slovenskih poslancev, ker ne morejo prezreti velike odgovornosti, katero bi si nakopali s takim, po našem prepričanju, po vsem nepolitičnim korakom, ker eno je uže danes gotovo, da bi tak korak malo število zastopnikov slovenskega naroda razdvojil. — Da je pa nesloga najhujša šiba, skušal je naš narod žalibog uže sam, skuša deloma še sedaj, to dokazujejo nam ravno sedaj najbolj živo nemški poslanci državnega zbora.

Upamo tedaj, da nas v prihodnje zmodrijo tuje, ne več lastne skušnje.

— Naši narodni spominki. Po računih, priobčenih po odboru „Matice slovenske“, je koncem leta 1885. nabranega za

a) Valentin Vodnikov spominek 5196 gld. 11 kr.

b) dr. E. H. Costov spominek 1068 „ 80 „

c) Miroslav Vilharjev spominek 301 „ 75 „

Številke te same živo govore, koliko narodnega dolga imamo še poravnati, zato pa se priporoča zediniti vse narodne sile, da se dožene spominek pesnika „Ilirije oživiljene“ uže vsaj za to, da svetu pokažemo, da nam naše Ilirije ne more uničiti noben germanski pionir, ki išče poti do našega morja jadranskega.

— (LXXIII. odborova seja „Matice Slovenske“ bo v sredo 12. maja t. l. ob pol 5. uri popoldne v Matičini hiši na Kongresnem trgu št. 7.

Dnevni red:

1. Potrjenje zapisnikov o LXXII. odborovi seji in o XXI. rednem velikem zboru.

2. Naznanila prvosedstva.

3. Volitev prvosednika, njegovih namestnikov, blagajnika in pregledovalcev društvenih računov.

4. Volitev odborovih odsekov.

5. Poročilo tajnikovo.

6. Posameznosti.

— Krajcarska družba za „Narodni Dom“ v Ljubljani. Po nekoliko daljšem presledku se nam nudi zopet prijetna prilika spregovoriti o večjem številu razprodanih knjižic in napraviti nekaj opazek, ki bi ne utegnile biti brez vsake pomembe. V novejšem času smo dobili šest razprodanih krajcarskih knjižic, tako, da je njih število narastlo sedaj na 73, od teh so tri iz Ljubljane (št. 437, 79 in 360; poverjeniki gg. G. M., E. Ž. in dr. V. G.); jedna iz Kamnika (št. 121; poverjenik g. J. L.); dve pa zopet iz Vrhnike (št. 394 in 395 pod poverjenikom g. J. G., ki jih je spečal že osem). Večjo

pozornost zaslužita zadnji dve knjižici; jedno njiju so kupili vrhniški učitelji, drugo pa častita vrhniška duhovščina. Slava njim! Tako je Vrhnika, ki stori za „Narodni Dom“ primeroma veliko več kot Ljubljana sama, za „Narodni Dom“ pri vseh stanovih prva. Da bi jo drugi kraji hoteli le nekoliko marljivejše posnemati! Gospoda, potreba „Narodnega Doma“ se čuti od dné do dné močnejše. Ljubljanska čitalnica bo morala prostore, v katerih je bivala nad dvajset let, prav v kratkem zapustiti. „Glasbena Matica“, zavod, ki dobiva vedno širšo podlago, ki se marljivo trudi svoje namene po moči dosežati, ki šteje od dné do dné več ukaželjnih in marljivih gojencev, je s stanovanjem v vedni zadregi. Kar velja o imenovanih dveh društvih, velja več ali manj tudi o drugih narodnih društvih, katera si, raztresena po vseh končih ljubljanskega mesta, le za silo jedno družemu pomagajo, katera bi pa koncentrirana izvrstno vspevala. — Neke jako originalne ideje nam je še omenjati, na katero nas je opozoril prijatelj našega podjetja. Pravi, da bi kazalo prodajati slamice od viržink in v tem posnemati druga društva. Sam si upa nabrati vsako leto 1000—2000 komadov. Stvar bi ne bila tako napačna, če se pomisli, da je postala „viržinka“ med Slovenstvom tako tipična, kakor „kratka“, in da že močno izpodriva običajno „pipo“. Le na Kranjskem že se izkadi vsako leto po več sto tisuč viržink. — Če dostavimo, da smo dobili tudi več doneskov, nabranih na desetkrajcarske knjižice, in se prav toplo zahvaljujemo vsem vstrajnim nabiralcem — poverjenikom in darovalcem, ter izrekamo gotovo nadejo, da bodo našli obilo posnemalcev, smo, menimo, svoji prijetni dolžnosti zadostili.

Novičar iz domačih in tujih dežel.

Z Dunaja. — Cesar vrnil se je v nedeljo z Ogerskega nazaj na Dunaj in se ta teden preseli v Schönbrunn, svoj poletni grad. Tudi cesarjevič z nadvojvodicom Štefanijo je zopet v Laksenburg, kjer sta v nedeljo obhajala petletnico svoje poroke. Slovesno odprtje Štefanijskega mosta preložilo se je po želji cesarjevičevi na prihodnjo soboto. — Pri včerajšnjem shodu dunajskih delavcev prepovedal je navzoči vladini komisar glasovati o predloženi resoluciji. Shod bil je v Schwennderjevem koloseji, predsedoval je poslanec Pernerstorfer.

V včerajšnji seji sklenilo se je, potem ko se je večina na to zedinila, da se vsi predlogi o pogodbi z Ogersko izročé enemu odseku 45 udov.

Volitev tega odseka bo v četrtek in od strani Slovencev odločena sta iz Hohenwartovega kluba poslanca dr. vitez Tonkli in dr. Poklukar, dalje en Dalmatinec, en Tirolec in en Bukovinec.

Grof Hohenwart sam je odklonil ponudeno mu to odborništvo. — Dalje vršila se je dolga vrsta dopolnilnih volitev v odseke, pomnožil se je carinski odsek za 12 udov in v ta odsek izvoljen je bil na mesto za to namenjenega gosp. Obreza vsled njegove prošnje, da se oprosti, poslanec Šuklje.

Dalje sprejela sta se dva v zadnji seji v drugem branji sprejeta predloga v 3. branji.

Dalje dognal se je v zadnji seji pričeti predlog, zadevajoč vojaško-upravne razsodbe. — Potem prišla je na vrsto razprava postave o odpisu zemljiškega davka zaradi vremenskih nezgod. — V splošni razpravi oglašeni so govorniki za: Chamiec, Hevera, Nadherni, dr. Poklukar, Dobelhoff, Vošnjak in Türk, — proti pa: Zallinger, Pollak Oton; dalje so pri §. 1. oglašeni za: dr. Poklukar, Dobelhoff, Javorski, Siegel, Hütter, — proti pa: